

RAYMOND CARVER

RAYMOND

CARVER

ZAČÁTEČNÍCI

Stál jsem u okna a čekal.
Bylo mi jasné, že musím
ještě chvíli vydržet v klidu
a dívat se ven -
dokud je ještě vůbec něco vidět.

VOLVOX GLOBATOR

Raymond Carver

ZAČÁTEČNÍCI

VOLVOX GLOBATOR

Raymond Carver

Beginners

Původní verze knihy

O čem mluvíme, když mluvíme o lásce

k vydání připravili William L. Stull a Maureen P. Carrollová

Přeložil Jiří Hrubý

Copyright © Tess Gallagher 2009

All rights reserved

Translation © Jiří Hrubý, 2012

ISBN 978-80-7207-866-0

ISBN 978-80-7511-277-4 (epub)

ISBN 978-80-7511-278-1 (pdf)

PŘEDMLUVA EDITORŮ

– *jenže to vůbec není všechno.*

R. Carver: „Tloušť“

Sbírka *Začátečníci* je původní verzí sedmnácti povídek Raymonda Carvera, které v dubnu 1981 vyšly – v redakčně upravené podobě – v nakladatelství Alfred A. Knopf jako kniha *O čem mluvíme, když mluvíme o lásce*.

Zdrojem knihy, kterou teď čtenářům předkládáme, jejím výchozím textem, je rukopis odevzdaný na jaře 1980 Carverem Gordonu Lishovi, tehdejšímu redaktorovi v nakladatelství Knopf. Rukopis, který Lish při pečlivém dvoufázovém redigování zkrátil o více než padesát procent, je uložen v Lilly Library na Indiana University. Carverovy původní povídky byly získány přepsáním ze strojopisu, ve kterém Lish škrtal a do něhož ručně vpisoval změny.

Kvůli snazšímu porovnávání, a též proto, že Carver ke svému strojopisu nepřiložil Obsah, jsou povídky v knize *Začátečníci* uvedeny v témže pořadí jako v knize *O čem mluvíme, když mluvíme o lásce*. V obou případech dala knize název povídka předposlední, i když se obě verze výrazně liší. V Carverově strojopise se jmenuje „Začátečníci“ („mám dojem, že v lásce jsme vyložený začátečníci“). Lish povídku „Začátečníci“ zkrátil na polovinu a jako název použil větu z jiné pasáže Carverova textu; povídku i celou knihu tudíž nazval „O čem mluvíme, když mluvíme o lásce“.

Tři měsíce před tím, než Carver v květnu 1980 přivezl rukopis do New Yorku, napsal Lishovi, že hotové povídky rozdělil do tří skupin. Povídky z první skupiny už vyšly v nízkonákladových sbornících či knižně v malých nakladatelstvích. Povídky z druhé skupiny už vyšly nebo brzy vyjít měly časopisecky. A konečně třetí, výrazně nejmenší skupina sestávala z nových povídek, které dosud

existovaly jen ve strojopise. Tyto tři skupiny povídek tvoří knihu *Začátečníci*.

Když Carver rukopis chystal pro Lishovu redakční úpravu, provedl nevýznamné změny v těch povídkách, které již vyšly časopisecky či v malých nakladatelstvích. Tyto autorské zásahy – včetně oprav provedených rukou – jsou v knize *Začátečníci* zachovány. Opraveny byly jen zjevné vynechávky, překlepy a nesprávná interpunkce. V poznámkách je uvedena stručná publikační historie každé jednotlivé povídky.

Zrestaurování této knihy trvalo řadu let. S vděčností oceňujeme pomoc ze strany zaměstnanců Lilly Library na Indiana University, kteří nám umožnili přístup k listinám Gordona Lishe a archivu Noela Younga z nakladatelství Capra Press. Velmi děkujeme i zaměstnancům knihovny Ohio State University, zejména Geoffreymu D. Smithovi, vedoucímu oddělení Vzácných knih a rukopisů, který dohlížel na založení archivu Raymonda Carvera ve Sbírce amerického písemnictví Williama Charvata. Za svolení s vydáním Carverových textů jsme vděční básnířce, esejistce a povídkářce Tess Gallagherové.

Knihu *O čem mluvíme, když mluvíme o lásce* věnoval v roce 1981 Raymond Carver Tess Gallagherové a zároveň jí slíbil, že jednou vydá nezkrácené verze svých povídek. Jeho úsilí v tomto směru v roce 1988 ukončila smrt (bylo mu padesát let). Od toho roku jsme na zrestaurování sbírky *Začátečníci* pracovali, přičemž nás paní Gallagherová velmi povzbuzovala. Výsledek našeho úsilí věnujeme právě jí.

WILLIAM L. STULL
MAUREEN P. CARROLLOVÁ

University of Hartford
West Hartford, Connecticut
18. května 2009

PROČ SI NEZATANČÍTE?

Nalil si v kuchyni další sklenku a podíval se na ložnici vyloženou na zahradě před domem. Matrace byla bez prostěradla a pruhované povlečení leželo vedle dvou polštářů na komodě. Jinak všechno vypadalo skoro jako předtím v ložnici – noční stolek a lampička na jeho straně postele, noční stolek a lampička na její straně. *Jeho* strana, *její* strana. Přemýšlel o tom, když upíjel whisky. Komoda stála asi metr od nohou postele. Toho rána vysypal zásuvky do kartonových krabic a krabice naskládal v obýváku. Vedle komody ležel přenosný infrazářič. U nohou postele bylo ratanové křesílko s ozdobným polštářem. Naleštěná sada hliníkového nádobí zabírala část příjezdové cesty. Příliš velký ubrus ze žlutého mušelínu – dárek – zakrýval stůl a ještě visel po stranách. Na stole stál květináč s kapradinou hned vedle krabice stříbrných příborů, dalšího dárku. Velká hudební skříň s televizorem spočívala na nízkém stolku a o kus dál byla pohovka, křeslo a stojací lampa. Natáhl ven prodlužovačku a všechno propojil, věci fungovaly. Psací stůl odsunul až k vratům do garáže. Bylo na něm pár kousků nádobí, nástěnné hodiny a dvě zarámované grafiky. Na příjezdové cestě ležela i krabice s šálky, skleničkami a talíři – každý kousek zabalený do novin. Ten den ráno vyprázdnil kredence a kromě tří krabic v obýváku byly teď všechny věci venku z domu. Občas zpomalilo projíždějící auto a lidé otáčeli hlavy. Ale nikdo nezastavil. Napadlo ho, že by také nezastavil.

„Hele, tady určitě někdo prodává věci, co už nepotřebuje...“ řekla dívka chlapci.

Zařizovali si spolu malý byt.

„Uvidíme, co chtějí za postel,“ řekla.

„A kolik asi za televizi,“ dodal chlapec.

Vjel na příjezdovou cestu a zastavil před kuchyňským stolem.

Vystoupili z vozu a začali si prohlížet jednotlivé věci. Dívka se

dotkla mušelínového ubrusu. Mladík zapnul kuchyňský robot a nastavil knoflík na MASO. Dívka vzala do rukou ohřívací mísu. Chlapec zapnul televizor a ladil ho. Posadil se na pohovku a díval se na obrazovku. Zapálil si cigaretu, rozhlédl se kolem a odhodil zápalku do trávy. Dívka si sedla na postel. Shodila boty a pohodlně se natáhla. Na obloze viděla večernici.

„Pojď sem, Jacku. Pojď zkusit postel a přines jeden ten polštář,“ řekla.

„Jaké to je?“ zeptal se.

„Vyzkoušej to sám.“

Rozhlédl se kolem. V domě byla tma.

„Mám takový divný pocit,“ řekl. „Radši se podívám, jestli je někdo doma.“

Dívka na posteli nadskočila.

„Nejdřív to pojď vyzkoušet.“

Lehl si na postel a dal si polštář pod hlavu.

„Tak jaký to je?“ zeptala se dívka.

„Je bytelná,“ odpověděl.

Otočila se na bok a dala mu paži kolem krku.

„Dej mi pusu,“ řekla.

„Musíme vstát,“ namítl chlapec.

„Napřed mi dej pusu. Miláčku...“

Zavřela oči. Objímala ho. Musel jí uvolnit prsty.

„Podívám se, jestli je někdo doma,“ řekl, ale jen se posadil a zůstal tak.

Televize pořád ještě hrála. Po celé ulici se v domech rozsvěcovala světla. Seděl na kraji postele.

„To by byla legrace, kdyby...“ řekla dívka, usmála se, ale větu nedokončila.

Chlapec se zasmál. Rozsvítil lampičku na čtení.

Dívka se ohnala po komárovi.

Chlapec vstal a zastrčil si košili.

„Podívám se, jestli je někdo doma,“ řekl. „Myslím, že nikdo. Ale kdyby přece, tak zjistím, co se to tu děje.“

„Ať si řeknou cokoliv, nabídní jim o deset dolarů míň,“ řekla.
„Zřejmě to jsou pěkný zoufalci.“

Seděla na posteli a dívala se na televizi.

„Nedalo by se to dát víc nahlas?“ zasmála se.

„Ta televize je parádní,“ řekl mladík.

„Zeptej se, kolik za ni budou chtít.“

Max přicházel po chodníku s papírovým sáčkem z obchodu. Nesl si sendviče, pivo a whisky. Pil celé odpoledne a od jisté chvíle měl pocit, že teď už s každým douškem jen střízliví. Bylo to ale přerušované. Zastavil se v baru vedle samoobsluhy, poslechl si písničku z jukeboxu a najednou se setmělo. Na věci na zahradě úplně zapomněl.

Spatřil auto na příjezdové cestě a dívku na posteli. Televize byla puštěná. Pak uviděl chlapce na verandě. Šel přes zahradu.

„Nazdar,“ řekl dívka. „Postel už jste našla. Prima.“

„Dobrý večer,“ pozdravila dívka a vstala. „Právě jsem ji zkoušela.“
Poplácala matraci. „Je to skvělá postel.“

„Je to dobrá postel,“ přisvědčil Max. „A co byste ještě ráda slyšela?“

Bylo mu jasné, že by měl ještě něco říct. Položil sáček a vyndal pivo a whisky.

„Mysleli jsme, že tu nikdo není,“ vysvětloval mladík. „Máme zájem o postel a možná o televizi. A pak taky možná o psací stůl. Kolik chcete za tu postel?“

„Myslel jsem za postel tak padesát dolarů,“ řekl Max.

„Bude vám stačit čtyřicet?“ zeptala se dívka.

„Vezmu i čtyřicet,“ odpověděl Max.

Vzal z krabice skleničku a vybalil ji z novin. Otevřel uzávěr na whisky.

„A co ta televize?“ zeptal se chlapec.

„Pěťadvacet.“

„Stačí vám dvacet?“ řekla dívka.

„Dvacet stačí, беру i dvacet,“ odpověděl Max.

Dívka se podívala na mladíka.

„Tak co, mládeži, nenapijete se?“ řekl Max. „Sklenky jsou v tamté krabici. Já si teď sednu. Tady na gauč.“

Posadil se na pohovku, opřel se a hleděl na ně.

Chlapec našel dvě sklenky a nalil whisky.

„Kolik si dáš?“ zeptal se dívky. Bylo jim teprve dvacet, věkem byli jen asi měsíc od sebe.

„Stačí,“ řekla. „Dala bych si do toho vodu.“

Vytáhla židli a posadila se ke kuchyňskému stolu.

„Támhle je kohoutek,“ ukázal Max. „Natočte si vodu z tamtoho kohoutku.“

Mladík whisky naředit, svou i její. Odkášlal si a také se posadil ke kuchyňskému stolu. Usmál se. Ptáci nad nimi pronásledovali létající hmyz.

Max upřeně hleděl na televizi. Dopil sklenku. Nalil si novou. Natáhl se, aby rozsvítil stojací lampu. V ten okamžik mu z prstů vypadla cigareta a zapadla mezi polštáře. Dívka vstala, aby mu ji pomohla hledat.

„Tak co ještě chceš?“ zeptal se chlapec dívky.

Vytáhl šekovou knížku. Nalil whisky sobě i dívce.

„Ještě ten psací stůl,“ řekla. „Kolik chcete za ten stůl?“

Max nad tou nesmyslnou otázkou mávl rukou.

„Řekněte si.“

Podíval se na ně, jak sedí u stolu. Ve světle lampy se v jejich tvářích zračilo cosi zvláštního. Chvilí vypadali jako spiklenci, a pak najednou něžně – jinak se to říct nedá. Mladík se dotkl dívčiny ruky.

„Vypnu tu televizi a pustím nějakou desku,“ sdělil jim Max. „Ten gramofon půjde taky pryč. Za babku. Řekněte si cenu.“

Nalil si ještě whisky a otevřel pivo.

„Všechno půjde pryč.“

Dívka nastavila svou sklenku a muž jí ještě nalil whisky.

„Díky,“ řekla.

„Stoupá ti to do hlavy,“ řekl mladík. „Mně to taky stoupá do hlavy.“

Dopil, chvíli čekal a zase si nalil. Zrovna vypisoval šek, když Max našel desky.

„Vyberte si něco, co máte ráda,“ obrátil se Max k dívce a držel jí desky před očima.

Mladík dál vypisoval šek.

„Tuhle,“ ukazovala dívka. Jména na obalech neznala, ale vůbec to nevadilo. Bylo to takové dobrodružství. Vstala od stolu a opět si sedla. Nechtělo se jí nehnutě sedět.

„Zbytek vám doplatím hotově,“ ozval se mladík a psal dál.

„Jasně,“ řekl Max. Dopil svou sklenku a pak se napil piva. Zase si sedl na pohovku a dal si nohu přes nohu.

Popíjeli. Poslouchali desku až do konce. Pak Max pustil další.

„Proč si, mládeži, nezatančíte?“ řekl Max. „Výbornej nápad. Proč si nezatančíte?“

„Radši ne,“ řekl mladík. „Chceš si, Carlo, zatancovat?“

„Klidně se do toho pusťte,“ řekl Max. „Jsme před mým domem. Můžete tancovat.“

Chlapec s dívkou se pohybovali po příjezdové cestě; tiskli se k sobě s rukama kolem ramen. Tancovali.

Když deska dohrála, tak dívka o tanec požádala Maxe. Pořád ještě byla bosa.

„Jsem opilej,“ řekl.

Dívka nesouhlasila: „Ale nejste.“

„Já teda jo,“ řekl mladík.

Max otočil desku a dívka k němu přistoupila. Začali tancovat.

Dívka se dívala přes ulici – za arkýřovým oknem tam stálo několik lidí.

„Ty lidi tam. Dívají se,“ řekla. „Nevadí to?“

„Nevadí,“ řekl Max. „Jsme před mým domem. Můžeme tu tancovat. Mysleli si, že už tady viděli všechno, ale tohle ještě neviděli.“

Za chvíli ucítil na krku její teplý dech a řekl: „Snad vám bude nová postel vyhovovat.“

„Bude,“ řekla.

„Myslím vám oběma,“ řekl Max.

„Jacku!“ křikla dívka. „Nespi!“

Jack si opíral bradu a ospale je pozoroval.

„Jacku,“ řekla ještě jednou.

Zavřela a zase otevřela oči. Položila obličej Maxovi na rameno. Přivinula se k němu těsněji.

„Jacku,“ zavrňela.

Podívala se na postel a nechápala, proč stojí na zahradě před domem. Přes Maxovo rameno se dívala na oblohu. Tiskla se k Maxovi. Naplnilo ji jakési nesnesitelné štěstí.

Později vyprávěla: „Ten chlápek byl ve středních letech. Všechny věci měl venku na zahradě. Vážně. Byli jsme nalitý a tancovali jsme. Přimo na cestě. Panebože. Nesměj se. Pouštěl nám desky. Koukni na ten gramofon. Ten chlápek nám ho dal. A všechny ty starý desky. Spali jsme s Jackem v jeho posteli. Jack byl nalitej a ráno objednal přívěs. Aby ty jeho věci odstěhoval. Jednou jsem se vzbudila. Přikrejšval nás dekou, ten člověk. Touhle. Sáhni si na ni.“

A povídala dál. Vykládala to každému. Bylo jí jasné, že to zdaleka není všechno, ale slovy to nedokázala vyjádřit. Po čase o tom mluvit přestala.

HLEDÁČEK

Ve dveřích stál bezruký muž a chtěl mi prodat fotografii mého domu. Kromě jakýchsi chrómových háků místo rukou to byl úplně normální, asi padesátiletý muž.

„Jak jste přišel o ruce?“ zeptal jsem se ho, když mi vysvětlil, co chce.

„Tak to je zase jiná historka,“ řekl on. „Chcete tu fotku vašeho domu, nebo ne?“

„Pojďte dál. Zrovna jsem udělal kafe.“

Taky jsem zrovna udělal tlačenuku, ale to jsem mu neřekl.

„Možná bych si u vás zašel na záchod,“ řekl bezruký muž.

Strašně mě zajímalo, jak bude těmi háky držet hrnek kafe. Už jsem věděl, jak drží foťák. Byl to starý polaroid, velký a černý. Muž měl foťák na prsou připevněný řemeny vedoucími přes ramena dozadu. Postavil se na chodník před domem, našel si dům v hledáčku, tím svým hákem stiskl páčku a už asi za minutu z foťáku lezla fotka. Pozoroval jsem ho oknem.

„Kde jste říkal, že máte ten záchod?“

„V předsíni doprava.“

To už se celý nahrbil a vysoukal se z popruhů. Položil foťák na kanape a narovnal si sako. „Zatím se na to můžete podívat.“

Vzal jsem si od něj fotku. Byl na ní malý obdélníkový trávník, nájezd k domu, přístřešek pro auto, schody k domu, arkýřové okno, kuchyňské okno. Proč bych měl chtít fotku něčeho tak katastrofálního? Podíval jsem se pozorněji a všiml si obrysů své hlavy, mé vlastní hlavy, v kuchyňském okně a kousek za výlevkou. Chvilí jsem si tu fotku prohlížel a pak jsem slyšel spláchnutí. Muž přicházel z předsíně. Kalhoty už měl zapnuté, usmíval se. Jedním hákem si držel pásek, druhým si zastrkával košili.

„Tak co tomu říkáte?“ zeptal se. „Líbí se vám to? Podle mě se fotka docela povedla, já se v řemesle vyznám. Víím, co dělám. Taky je jasné, že focení domu není až tak těžký. Teda pokud není ošklivo, ale za špatnýho počasí já pracuju jediné uvnitř. Zvláštní úkoly, chápete.“ Sáhl si do rozkroku.

„Tady máte kafe,“ řekl jsem.

„Vy tu žijete sám, co?“ Podíval se do obýváku a potřásl hlavou. „To není nic lehkýho.“ Posadil se vedle fotáku, s heknutím se opřel a zavřel oči.

„Vypijte si to kafe,“ řekl jsem mu. Seděl jsem na židli naproti němu. Minulý týden sem přišli tři kluci v kšiltovkách. A jeden povídá: „Můžeme vám, pane, na chodník napsat adresu? Nechávej si to dělat všichni v ulici. Jen za dolar.“ Dva kluci čekali na chodníku, jeden měl u nohou plechovku s bílou barvou, druhý třímál štětec. Všichni tři měli vyhrnuté rukávy.

„Před časem tu byli tři kluci a chtěli mi na chodník napsat adresu. Taky chtěli dolar. S tím vy nemáte nic společného, že ne?“ Bylo to silně nepravděpodobné, ale já stejně čekal na odpověď.

Muž se významně naklonil dopředu, šálek měl vybalancovaný mezi háky. Opatrně ho položil na stolek. Podíval se na mě. „Bláznivá představa. Já pracuju sám. Vždycky to tak bylo a vždycky taky bude. Co jste tím myslel?“

„Chtěl jsem jen vědět, jestli nejste nějak domluvený,“ řekl jsem. Bolela mě hlava. Víím, že po kafi to může být ještě horší, ale někdy pomůže tlačěnka. Vzal jsem tu fotografii. „Byl jsem zrovna v kuchyni,“ řekl jsem.

„To víím. Viděl jsem vás z ulice.“

„Jak často se to stává? Že někoho vyfotíte zároveň s domem? Obvykle bývám vzadu.“

„Stává se to pořád,“ řekl muž. „Prodám to pak s jistotou. Někdy mě někdo vidí, jak dům fotím, a vyjde ven a poprosí mě, aby mohl na té fotce být taky. A někdy si paní domu přeje, abych mužíčka zblejsknul, jak pucuje auto. Anebo mladej tlačí sekačku a paní povídá *honem to zmáčknete* a já to teda zmáčknu. Anebo rodinka obědvá v patiu

a jestli bych nebyl tak laskavej.“ Začala mu cukat pravá noha. „Tak oni se prostě sebrali a nechali vás tady? Sbalili se a jsou pryč. To zabolí. O těch klucích nic nevím. Dnes už ne. Já děti nesnáším. Dokonce ani nemám rád své vlastní děti. Dělán sám, jak už jsem řekl. Chcete tu fotku?“

„Vezmu si ji,“ řekl jsem. Vstal jsem, že seberu hrnky. „Vy nejste odsud. Kde bydlíte?“

„Momentálně mám garsonku v centru. Celkem pohoda. Vždycky vyrazím autobusem, a když celou čtvrť pročešu, tak jedu jinam. Dalo by se vydělávat i líp, ale docela to ujde.“

„A co vaše děti?“ Stál jsem tam s hrnky a díval se, jak se namáhavě zvedá z pohovky.

„Vyzrazil jsem je. Jejich mámu taky! Zbylo mi po nich tohle.“ Strčil mi ty svoje háky před obličej. Otočil se a začal se soukat do těch popruhů. „Víte, chtěl bych odpustit a zapomenout, jenže to nejde. Ještě mě to nepřestalo bolet. V tom je ta potíž. Nedokážu odpustit a zapomenout.“

Zase jsem se na ty jeho háky podíval – manipulovaly s popruhy. Líbilo se mi, co všechno s nimi dokázal.

„Díky za kafe a taky že jsem si mohl odskočit. Právě teď jste v loji. Cejtím s váma.“ Zvedl háky a zase je spustil. „Můžu vám nějak pomoci?“

„Udělejte ještě pár fotek,“ řekl jsem. „Aby tam byl dům i já.“

„To nepomůže,“ řekl. „Stejně se vám nevrátí.“

„Nechci, aby se vracela.“

Odfrkl si. Podíval se na mě. „Udělám vám cenu,“ prohlásil. „Tři fotky za dolar? Níž už jít nemůžu, protože bych nevyšel.“

Vyšli jsme ven. Muž nastavil clonu; řekl mi, kam se mám postavit, a dali jsme se do toho. Obcházeli jsme dům. Přistupovali jsme k tomu systematicky. Někdy mě bral z profilu, jindy jsem se díval přímo do objektivu. Bylo výborné, už jen jak jsem vyšel ven.

„Výborné,“ liboval si. „Senzace. Tahle dopadla moc pěkně. Takže,“ řekl, když jsme obešli celý dům a zase jsme byli před vchodem. „Je jich dvacet. Chtěli byste ještě víc?“

„Ještě tak dvě tři,“ řekl jsem. „Ještě na střeše. Vylezu nahoru a vy mě zblejsknete odsud.“

„Hergot,“ vydechl a rozhlédl se ulicí na obě strany. „Tak jo. Vylezte tam, ale opatrně.“

„Měl jste pravdu,“ řekl jsem. „Prostě se sebrali a zmizeli. Sakum-prásk všichni. Měl jste úplnou pravdu.“

A bezruký muž řekl: „Nemusel jste ani otevřít pusu. Bylo mi to jasné, hned jak jste mi otevřel.“ Zašermoval ke mně těmi svými háky. „Připadáte si, jako by vám vzala půdu pod nohama! A při tom i nohy. Koukněte na tohle! Tohle vám po nich zůstane. Krucinál,“ řekl. „Chcete teda vylízt na tu střechu nebo ne? Už potřebuju jít.“

Přinesl jsem zevnitř židli a postavil ji k okraji přístřešku nad auto. Nahoru jsem stejně nedosáhl. On stál na příjezdu a pozoroval mě. Našel jsem bedýnku a postavil ji na židli. Vylezl jsem na židli a pak na bedýnku. Vytáhl jsem se na přístřešek, přešel na střechu domu a pak jsem po čtyřech dolezl po taškách až na plošinku u komína. Narovnal jsem se a rozhlédl kolem. Foukal větřík. Zamával jsem a on mi zamával oběma háky. A v tu chvíli jsem si všiml kamenů. Na síťce přes komín jako by bylo kamenné hnízdo. Určitě je tam naházely děti – chtěly se strefit do komína.

Zvedl jsem kámen. „Jste připravený?“ zahalekal jsem.

Našel si mě v hledáčku.

„Jo,“ zavolal na mě.

Otočil jsem se a napřáhl ruku. „Ted!“ vykřikl jsem. Hodil jsem ten kámen, jak nejdál to šlo. Na jih.

„No to teda nevím,“ volal na mě. „Moc prudkej pohyb. Za chvílku uvidíme.“ A za chvíli vykřikl: „Hele, povedlo se to!“ Díval se na fotku a zdvihl ji. „Představte si to – je povedená.“

„Ještě jednou!“ vykřikl jsem a popadl další kámen. Chechtal jsem se. Měl jsem pocit, že bych se dokázal vznést. Uletět.

„Ted!“ křikl jsem.

KDE JSOU VŠICHNI?

Něco už jsem v životě zažil. Přijel jsem k matce, že tam pár nocí budu spát, ale sotva jsem vyšel po schodech, uviděl jsem ji, jak se na pohovce líbá s nějakým pánem. Bylo léto, dveře dokořán a barevná televize puštěná.

Matce je pětadesát a je sama. Je členkou klubu nezadaných. Ale i když tohle všechno vím, tak to nebylo jednoduché. Stál jsem na posledním schodu, držel jsem se zábradlí a díval se, jak ji muž stále náruživěji líbá na ústa. Zapojovala se i ona a na druhé straně pokoje hrála ta televize. Byla neděle, asi pět odpoledne. Lidi z domu byli všichni dole u bazénu. Sešel jsem zase po schodech dolů k autu.

Od toho odpoledne se toho hodně stalo a celkem vzato je teď situace lepší. Ovšem v době, kdy měla matka ty svoje náhodné známosti, já neměl práci, chlastal jsem a byl jsem dost mimo. Zcvokly se i moje děti a taky moje žena byla cvok – ta si „začala“ s nezaměstnaným leteckým inženýrem, kterého potkala na terapii v Anonymních alkoholících. To byl taky magor. Jmenoval se Ross a měl pět nebo šest dětí. Kulhal, protože ho první žena kdysi střelila do nohy. Teď žádnou ženu neměl – chtěl tu mou. Nevím, co nám v té době všem běželo hlavou. Objevila se u něj a zase zmizela druhá žena, ale do stehna ho před lety střelila žena první; způsobila mu to kulhání a asi tak každých šest měsíců ho kvůli nezaplaceným alimentům hnala k soudu nebo i do vězení. Dnes už mu přeju jen to nejlepší, ale tehdy to bylo jinak. Nejednou jsem v té době poznamenal něco o zbraních. Říkal jsem to své ženě, řval jsem to na ni: „Já ho zabiju!“ Jenže nikdy k ničemu nedošlo. Život škobrtal dál. Já toho chlapa nikdy ani neviděl, ale párkrát jsme spolu mluvili po telefonu. Jednou jsem se manželce hrabal v kabelce a našel jsem tam pár jeho fotek. Byl to menší člověk, ale zase ne úplně malý; měl knír, na sobě pružovanou vestu a čekal pod skluzavkou, až k němu sjede dítě. Na

druhé fotce stál u domu – mého domu? Nedalo se to poznat. Měl zkřížené ruce a byl dost vyfiknutý – měl kravatu. Rossi, ty prevíte, doufám, že dnes už ti je fajn. Že i v tvém životě už se to obrátilo k lepšímu.

Když byl v base naposledy, asi měsíc před onou nedělí, dověděl jsem se od své dcery, že její matka za něho složila kauci. Mé patnáctileté dceři Kate se to nelíbilo o nic víc než mně. Ne že by v tomhle nějak stála na mé straně – nestranila v ničem ani mně, ani svojí matce a klidně by nás oba vystřelila na Měsíc. Šlo jen o to, že v domě nastaly jisté problémy s oběživem, a jestli ty peníze půjdou na Rosse, právě o tolik miň zbyde pro ni. Takže Rosse v tu chvíli nemohla ani cejtít. Navíc mi řekla, že nesnáší jeho děti, ovšem dřív mi vyprávěla, že proti Rossovi v podstatě nic nemá – když nepije, tak bývá i zábavný a zajímavý. Dokonce jí hádal osud z ruky.

Ted, když přišel o místo v leteckém průmyslu, opravoval, co se dalo. Já ale jeho barák viděl zvenčí a bylo to tam jak ve sběrně šrotu – kolem všemožné staré přístroje a zařízení, co už v životě nebudou prát, vařit či hrát. To všechno trůnilo v jeho otevřené garáži, na cestě k domu i na trávníku před ním. Taky se rád hrabal v několika vracích, co měl kolem domu. Moje žena, když byl jejich vztah v počátcích, mi sdělila, že „sbírá historické vozy“. Tak tomu říkala ona. Já ty jeho auta zahlédl, když jsem jel kolem a šmíroval jsem, co se tam děje. Byly to nabourané autáky z padesátých a šedesátých let, měly roztrhaná sedadla. Byly to prostě vraky. Měl jsem ho přečtenýho. Byli jsme stejná krevní skupina. Měli jsme toho dost společného – a nejen to, že jsme jezdili starým autem a stejné ženské se drželi jako klíště. Ať už to teda byl kutil nebo ne, stejně nedokázal ženě pořádně seštelovat auto a spravit nám rozbitou televizi, když jsme přišli o obraz. Zvuk jsme měli, obraz ne. Jestliže nás zajímaly zprávy, museli jsme se večer sesednout kolem obrazovky a poslechnout si je. Když jsem se napil, žertoval jsem před dětma o panu Šikulkovi. Dodnes netuším, jestli moje žena těm jeho řečem – o historických vozidlech a tak – věřila, nebo ne. Ale záleželo jí na něm, dokonce ho měla ráda; dnes už je to naprosto evidentní.

Seznámili se, když se Cynthia pokoušela nepít a docházela mezi odvykače třikrát i čtyřikrát týdně. Já už s tím spolkem po několika měsících střídavě začínal a končil, ale když se Cynthia s Rossem seznámila, tak jsem tam zrovna nedocházel a vypil jsem všechno, na co jen padl můj zrak. Ale zaslechl jsem, jak Cynthia o mně někomu vykládá do telefonu, že už se do mě ty odvykací sezení otiskly, a když budu fakt stát o pomoc, tak už budu vědět, kam se obrátit. Ross do odvykacího klubu docházel taky, ale pak stejně zase začal pít. Cynthia nejspíš vycítila, že Ross má větší naději než já, a snažila se mu pomoci, a taky tam chodila, aby se sama neopila, a pak mu vždycky jela uvařit a poklidit. Jeho děti v tomhle ohledu nebyly k ničemu. Kromě Cynthia, když tam zrovna byla, nehnul v tom baráku nikdo ani prstem. Ale čím víc jeho děti na všechno kašlaly, tím je měl radši. Zvláštní. Se mnou to bylo přesně naopak. Já v té době své děti úplně nenáviděl. Seděl jsem třeba na kanapi se sklenkou vodky a grapefruitovým džusem, když vtom si to jedno z mých dětí přihasil ze školy a prasklo dveřma. Jedno odpoledne jsem zařval a pořádně jsme se se synem do sebe pustili. Musela se do toho vložit Cynthia, protože já hrozil, že ho roztrhnu jak hada. Řval jsem, že ho zabiju: „Dal jsem ti život a klidně tě o něj zase připravím!“

Šílenství.

Moje děti – Katy a Mike – tohohle rozkladu milerády využívaly. Při výhrůžkách a tyranizování nás i sebe navzájem přímo vzkvétaly, násilí, zmatky a celý ten blázninec jim tuze prospívaly. Ještě i teď, když o tom přemýšlím s takovým časovým odstupem, je vnitřně nemám rád. Vzpomínám si, jak jsem před mnoha lety – to jsem ještě nechlastal na plnej úvazek – v románu italského spisovatele Itala Sveva narazil na moc zajímavou pasáž. Vypravěčův otec umíral a celá uplakaná rodina se shromáždila kolem starcova lože – čekali, až vydechne naposledy. Otec najednou otevřel oči, aby se na ně na všechny naposledy podíval. Pak si očima našel vypravěče, zavrtěl se a něco se mu mihlo v očích; z posledních sil se vzepjal, naklonil se na posteli a ubalil svému synovi pořádnou facku. Pak se zřítíl na postel a umřel. Tehdy jsem si dost často představoval výjev u vlastního

smrtného lože – jak to dělám přesně tak. Akorát jsem doufal, že mi zbyde dost síly na obě děti a taky že moje poslední slova budou odpovídat tomu, na co má odvalu jenom umírající člověk.

Děti byly šílenstvím obklopené a úplně jim to vyhovovalo, o tom jsem byl přesvědčen. Vyžívaly se v tom. Těšilo je mít hlavní slovo; my v tom všem plavali a dovolovali jim, aby se v těch našich vinách pěkně hrabaly. Možná jim občas nebylo nejlíp, ale nenechaly se nijak zviklat. A ani jim dění doma nebylo nijak trapné, nevyvádělo je to z míry. Právě naopak. Aspoň si měly o čem povídat s kamarády. Na vlastní uši jsem slyšel, jak své kamarády obšťastňují těmi nejděsnějšími historkami, jak s chutí líčí hnusné detaily ze života mého i jejich matky a svíjejí se přitom smíchy. Byly sice finančně závislé na Cynthii, která pořád ještě měla učitelské místo i pravidelný měsíční plat, ale jinak prakticky celý ten týátr kočírovaly. A marná sláva – týátr to byl.

Jednou Mike zamkl a nechtěl svou matku pustit domů, když se vracela od Rosse, kde byla přes noc... Netuším, kde jsem tu noc strávil já, nejspíš u mámy. Někdy jsem tam spával. Navečeřeli jsme se a ona spustila, jaké má s náma všema starosti; pak jsme koukali na televizi a snažili se mluvit taky o něčem jiném, o normálních věcech, a ne pořád jenom o situaci v mé rodině. Máma mi ustlala na kanapi – zřejmě na tom samém kanapi, co se na něm milovala s chlapama, ale já se tam stejně vyspal a ještě jsem byl rád. Cynthia jednou domů dorazila v sedm ráno, že se převleče do školy, a našla dům zamčený – Mike pozamykal všechny dveře a pozavíral okna a nechtěl ji pustit. Stála před oknem do jeho pokoje a prosila ho, aby ji pustil. Prosím, prosím. Protože když se nepřevleče a nepřijde do školy, tak o to místo přijde, a co pak? Co by s ním bylo? Co by bylo s náma se všema? „Ty už tady nebydlíš,“ prohlásil Mike. „Tak co bych tě pouštěl dovnitř?“ Přesně tohle jí řekl – stál za oknem a tvář měl zkřivenou hněvem. (Cynthia mi to pak jednou vykládala – byla opilá a já strízlivý, držel jsem ji za ruce a nechával vypovídat.) „Ty tady nebydlíš,“ řekl Mike.

„Prosím tě, Miku, moc tě prosím,“ škemrala moje žena. „Pusť mě domů.“